

The Project Gutenberg eBook of Kalatyttö: Kuvailus laululla yhdessä näytöksessä, by Laura Calonius

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kalatyttö: Kuvailus laululla yhdessä näytöksessä

Author: Laura Calonius

Release date: July 5, 2016 [EBook #52504]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KALATYTTÖ: KUVAILUS LAULULLA YHDESSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

KALATYTTÖ

Kuvailus laululla yhdessä näytöksessä

Kirj.

L. C. [Laura Calonius]

Wiipurissa, N. A. Zilliacus'en kirjapainossa, 1867.

Wiipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran painattama.

JÄSENET:

Lassi, vanha kalastaja.

Anni, hänen tyttärensä tytär.

Yrjö Vaaranen, yliopistolainen.

Näytelmä-paikka osoittaa erästä maaseutua Hämeessä. Perässä näkyy lahti Näsijärveä ja pieni lehtevä saari; lahden rannalla muutamia pieniä karia ja verkon ahtimia, vasemmalla puolella on huono, maalaamaton puupenkki oven vieressä.

Ensimmäinen kohtaus.

Vaaranen, sitten Anna.

Vaaranen (tulee sisään, laukku ja pyssy olalla). Tässä löydän minä viimenkin ihmisen asunnon, käytyäni tässä tienoossa melkeen koko päivän. Niin, ihmisen asunto, jos tätä voin siksi kutsua, (katsoo ympärillensä), mutta kaikki näyttää kuitenkin, että tämä on asunto kummiki köyhille lapsille, jos ei muille. (Istuu penkille, ottaa lakkinsa päästään ja kuivaa kuumia kasvojansa.) Suomi! milloin se päivä koittaa sinulle, että ihanat rantasi eivät enää ole asunto-paikkoja köyhyydelle ja puutteelle? Milloin työ ja elämä osoittavat onnea ja rikkautta, eivätkä enää vaillinaisuutta ja sitä surullista autioa, jotka nyt piirittävät sinun laaksojasi. Ne ajat ovat vielä loittona pimeässä tulevaisuudessa. Kasvakoon ensin tämän uuden ajan poikia, uljaita ja voimallisia, auttamaan edistymistä meidänki raskaassa isänmaassamme (kääntyy äkkiä ja kuuntelee; laulu kuuluu kaukana, mutta lähestyy vähitellen.) Mitä kuulen! — laulu! — tässä on laulullenki asunto. Laulu, se kuuluu siis, huolimatta köyhyydestä, aina yhtä selvänä sinun rannoillasi.

Anna (tulee kantaen kivi-askeaa, ja laulaa:) Suomalainen kansanlaulu.

Voi äiti parka ja raukka,
Joka minua synnytit
:|: Maailman orjaksi tänne,
Kurjuutta kärsimään. :|:

Ei ole minulla maata
Eikä isäni perintöä;
:|: Ei ole minulla turvaa
Eik neuvon antajaa. :|:

(Hämmästyy nähdessään herran).

Vaaranen. Hyvää iltaa tyttöseni! — Elä kainostele, tule kuitenkin vähä likemmä — en mitään pahaa sinulle tarkoita; saat nähdä että minä olen ihminen, niinkuin sinäkin.

Anna (lähestyen). Oh, kyllähän minä sen näen, mutta me näemme niin harvoin vieraita täällä, että — —

Vaaranen. Sitä arvelin minäkin, mutta sano nyt, jos asut täällä yksinäsi, ja mistäs nyt tulet?

Anna. Ainoasti vanha äitini isä ja minä, me asumme täällä, tässä mökissä, sillä me kalastamme täällä. Minä olin lähimmäisessä talossa, puoli neljännestä täältä ja toin maitoa tällä astealla. Mutta pitää joutua, sillä äitini isä jo odottaa (tahtoo mennä).

Vaaranen (estää häntä). Ei, kuule! sano ensin jos minä saan levätä yön täällä. Minä olen kulkenut eksesissä koko päivän ja olen väsyksissä.

Anna. Ah, kah! Herra on varmaan niitä, jotka etsivät kukkia? Täällä on ennenkin ollut sellaisia herroja.

Vaaranen. Niin melkeen; mutta kysy nyt äitisi isältä, jos saisin olla täällä yötä.

(Anna menee mökkiin).

Toinen kohtaus.

Vaaranen yksinänsä.

Vaaranen (katsoo ajatuksissa Annan jälestä). Niin, hänellä on oikeen! Minä etsin totisesti kukkaa, yhtä kukkaa. — Jos löytäisin sen kirkkaana ja puhtaana, elämän myrskyn häneen koskematta, ettei olisi kadottanut alkuperäistä ihanuuttansa.

(Näkee Lassin tulevan, jonka tervehtiessä Vaaranen nousee ylös ja antaa Lassille kättä).

Kolmas kohtaus.

Vaaranen, Lassi ja Anna.

Lassi (tullen mökistä). Hyvää iltaa! hyvä herra. Tyttöni sanoo teidän tahtovanne viettää yön täällä. Viettäköö vaan, herra. — Tähän asti vanha Lassi ei ole sulkenut oveansa keltään tarvitsevalta; eikä tämä ole ensimmäinen kerta, kuin täällä yötä vietetään; sen sanon, vaikka niin hienokas ja ylpeä näytte olevan. — Ei aina voi luottaa hienoinkaan herroin. Antakaa anteeksi, mutta vanha Lassi on tottunut aina sanomaan mitä sydämmensä ajattelee.

Vaaranen. Ole huoletta; minä en ole hieno enkä ylpeä herra — olen vaan suomalainen ylioppilainen, kunniallisella nimellä ja lempeällä sydämmellä, — enkä mitään muuta.

Anna (joka on tullut mökistä Lassin kanssa, itseksensä). Kuin hän on ihana ja suloinen. Oikeen on, niinkuin häneen mielistyisin; mutta (huokaa) Yrjöni, pysy sinä kirkkaana muistossani!

Lassi. Sen kyllä näen teidän rehellisistä silmistänne. Minä mielistyn teihin, herra; jos ette pahaksi ottane, tahtoisi ukko puhua vähän teidän kanssanne. (Kääntyen kuiskasee Annalle.) Mene sinä ja valmista vuode siellä tuvassa — ja kaikki niin hyvin kuin voit.

Anna. Kyllä, isä! (menee tupaan).

Neljäs kohta.

Lassi, Vaaranen.

Vaaranen. Oletkos asunut täällä koko elinaikasi? eikö teillä ole muuta sukulaista, kuin tuo tyttö, joka lienee tyttärenne tytär?

Lassi (istuessaan penkille, kehottaa vierastaki istumaan. Vaaranen istuikse). Ei ole minulla sukulaista muuta kuin Anna, ja hän ompiki ainoa iloni maailmassa. Hänen tähden tahdonki vielä elää, sillä kyllä ukko jo on elänyt kylläksensä. Mutta kuka pitäsi huolta työstä, jos ukko peitettäisiin multaan?

Vaaranen. Minusta näyttää niinkuin te olisitte nähneet parempiäki päiviä kuin nämät?

Lassi. No, niin, herra! mutta Jumala nähköön, niitä tuskin muistan. Se oli aika seki, kun ukolla oli sievä ja rattosa talo Kangasalassa; siellä elin hyvästi tyttäreni keralla. Vaimoni oli jo aikoja sitte mennyt parempaan kotiinsa, eikä jättänyt minulle muuta lasta kuin tytön. Tyttöni oli sittemmin pääkaupungissa jonkun ajan tätinsä luona. Siellä pisti mieleensä käydä naimiseen; talonpoika ei kelvannut, sen piti olla herramainen. No, sama se, jos tyttöni vaan olisi ollut onnellinen, mutta ei se siksi muuttunut. Ne muuttivat pienen tyttärensä kanssa minun tyköni, ja sitte alkoi se mennä takaperin koko elämäni! —

Vaaranen. No, miten niin?

Lassi. Viina, se myrkky, mursi onnemme. Me saimme myydä kaikki mitä oli, ja — sitte karkasi hän pois, jättäen vaimonsa ja lapsensa köyhyyteen. Tehtyänsä monta konnan työtä, lienee hän viimein päättänyt rikollisen elämänsä Viaporissa. Sitte muutin tyttöni keralla tänne; minä tahdoin etsiä meille niin yksinäistä asuntoa kuin vaan suinkin. Sillä minulla oli paha kuulla kansan häväistyksiä, jotka tavoittivat tyttärtäni. Hän kuoliki kohta sen jälkeen, jättäen syliini pienen Annan, joka silloin oli tyttö yhdeksän vuoden iässä. Siinä nyt on ukon elämäkertä. Minä olen, Jumalalle kiitos, saanut olla terveenä täällä, ja tyytyväinen olen aina ollut.

Vaaranen. Tyytyväisyys on ihmisen suurin maallinen onni.

Lassi. Välistä se tosin on ollut vähä tiukassa elatuksen kanssa, mutta en koskaan puutteesta ole tietänyt, ja niin kauvan kuin aallot läiskyvät rannalla ja ukko voipi käyttää airoansa, niin toivon ettei se vieras astu mökkiini, vaikka mökkiki huono on. Mutta kuinka se vihdoinkin käynee — se on Herran kädessä.

Vaaranen. Kiitoksia kertomuksestanne, isä Lassi! Ole huoletta työstäsi, kyllä hänestä huolta pidetään; eikä hän itsekkään mikään lapsi ole enään.

Lassi (noustessaan ylös). Hyvää yötä herra! minun pitää huomana, auringon noustessa, istua järvellä. Jos kuitenkin Anna nyt näkisi minut täällä, niin hän varmaan hyvin ihastuisi. Minä luulen hänen menneen keräämään vähän polttopuita huomeseksi. Hyvää yötä!

(Hän menee).

Viides kohta.

Vaaranen, sitten Anna.

Vaaranen. Himeitä muistoja lapsuuteni ajasta! — Kamgasala — olisiko se mahdollista! Annalta pitää minun saada selvä asiasta. Kah! tuolla hän jo tulee. (Anna tulee, kantaen sylillisen polttopuita, jotta hän panee oven viereen). Tule tänne ja puhu vähä lapsuutesi ajasta minulle; ja kuka sinua on opettanut laulamaan? Voitkos vielä laulaa?

Anna. Mennä kesänä kävi täällä samallinen herra kuin te, kultapilkku takissa, ja etsi kukkia, aivan kuin te, ja hän opetti minua laulamaan. Ja muistan minä toisenki laulun, jonka olen osannut aina lapsuuteni päivistä asti.

Vaaranen. No, kuka sen laulun sinulle opetti? Äitisi isä on jo puhunut teidän elämästänne; mutta laulappas minulle se toinen laulu; se ilahuttasi minun kuulla.

Anna (naurahtaen). No, koska tahdotte; se on näin (laulaa): Suomalaisia kansanlauluja, 3:s vihko, N:o 1.

Yksin istun ja lauleskelen,
Aikan' on niin ikävä.
:|: Vesi seisoo ja linnut laulaa,
Eikä tuulikaan vedätä. :|:

Oisko pursi ja punapurjeet,
Millä mennä merten taa,
:|: Tuolta tuottasin sulholleni,
Ko'on kultaa ja hopeaa. :|:

Sitten kutoa helskyttäisin
Papinpaita-kangasta,
:|: Kihla-sormus se kiilteleisi,
Voi mua hullua neitoa. :|:

Vaaranen (itseksseen). Niin, nyt minä muistan kaikki. (Kovasti.) Se on kaunis laulu.

Anna. Se on minulle hyvin rakas. Kun olin pienenä lapsena ja me vielä asuimme Kangasalassa, leikitsin minä usein pienen ojan rannalla metsässä. Ainoa leikki-kumppalini oli poika likimäisestä torpasta, jossa hän asui äitinsä kanssa, joka oli leski. Hän oli aina niin hyvä minulle, se pieni Yrjö! Minä rakastin häntä sydämmestäni, niin kuin lapsi rakastaa voipi, sillä hän oli erillainen muista pojista kylässä. Kun se suuri onnettomuus tapahtui, niin ne muut lapset eivät tahtoneet leikkiä minun kanssani ja kutsuivat minua "varkaan tyttärekseksi". Hän vaan minua ei hyljännyt. Mutta sitte kuoli hänen äitinsä ja rovasti seurakunnassa otti Yrjön tykönsä ja lähetti hänet kouluun, sillä hän luki niin sievästi. Hän tuli sitte vuoden perästä takasin ja oli niin sievä ja siisti, mutta ei ollut unohtanut "pientä Annaansa", niinkuin hän minua kutsui. Silloin opetti hän minulle sen laulun, jonka nyt lauloin, ja sanoi, että aina muistaisin häntä, kun sitä laulua laulan. Ja — sitte matkusti hän pois ja me muutimme tänne.

Vaaranen. Etkö sinä sittemmin häntä ole nähnyt?

Anna. En milloinkaan, hän kuuluu tulleen hienoksi ja ylpeäksi, ja on saanut kultamerkin lakkiinsa, niinkuin teki. Ei hän enää taida muistaa pientä Annaa!

Vaaranen (liikutettuna ottaa Annaa kädestä). Kukatiesi hän on muistanut sinua useemmin kuin luulet.

Anna (nykii, pelästyen, kättänsä irti). Päästäkää, päästäkää minua, hyvä herra!

Vaaranen (vetäen Annaa likemmäksi). Ei Anna! en sinua laske. Luuletkos lapsuutesi ystävän unohtaneen pienen Annansa, Annan, jonka muisto on varjellut ystävätäsi monesta kiusauksesta ja pahasta. Luuletkos hänen etsineen sinua, sitte jättäöksensä sinut, kun sinut jälleen löysi. Ei Annaseni! niin hän ei tee.

Anna. Olisitteko te siis Yrjöni — ei, se ei ole mahdollista. Te tahdotte vaan pettää minua.

Vaaranen. Ei; ihan todella minä olen sinun Yrjösi, — sama leikkikumppalisi.

Anna. Sydämmeni kyllä toivoo sitä ja tunnusteleeki jo teitä lapsuutensa ystäväksi; mutta en toki uskalla luottaa semmoiseen onneen.

Vaaranen. Anna! muistatkos, kun lapsina sen pienen kosken pohjasta etsimme valkeita tarhakiviä, ja sinä lankesit veteen?

Anna. Kyllä, kyllä! Sinä olet Yrjö! — Ah! te, — te olette siis muistaneet minua.

Vaaranen. Minä olen jo kauvan etsinyt sinua, vaikka turhaan. Se vanha rovasti on kuollut; hän lahjoitti minulle kaiken omaisuutensa; silloin syttyi minussa halu löytää sinut ja sinun kanssasi jakaa kaikki, sekä elämäni. Mutta kaikki minun tiedustelemiseni ovat tähän asti olleet turhat; nyt antoi onneni minun tavata sinut täällä, tässä kurjassa mökissä.

Anna. Se on sitte oikeen totta; voi, kuinka olen iloinen!

Vaaranen. Ja, Anna, nyt sinä et enää tarvitse kärsiä vajautta, etkä puutetta. Sinun pitää lähteä minun kanssani nyt, ihan nyt.

Anna. Mutta äitini isä?

Vaaranen. Hän tulee kanssamme. Ja sitte kun tulevaisuus löytää minut vakavammalla pohjalla, kuin ylioppilaisena, niin tulet sinä minun vaimokseni. (Likistää Annaa kovemmin).

Anna (tempasee itsensä hänestä). Ei, ei! älä puhu niin, ei se voi siksi muuttua. Te olette rikas ja korkea — ja minä vaan tyhmä kalatyttö, joka en ole oppinut mitään, — elänyt vaan aaltojen leikissä ja metsän huminan keralla. Te saisitte vaan häpeää minusta, ettekä mitään muuta (itkee).

Vaaranen. Niin et saa puhua. Rikas en ole, jos en sinua saa. Yrjö Vaaranen on vaan talonpojan poika, eikä mikään korkea ja hienokas, — olen lapsi kansasta, niinkuin sinäki. Ja jos minulla on tiedon sivistystä, niin sinulla on sydämmen puhtaus ja tunnon helleys, ja niin tarvitsemme me toisiamme; ja näillä avuilla voimme me tulla onnellisiksi, toimittaa hyvää ja olla hyödyksi isänmaallemme.

Anna. Te tahdotte siis opettaa minulle, mitä minä en ymmärrä?

Vaaranen. No niin, Anna! sen tahdon minä ja sinä tasoitat ja pehmität sen, mikä on kulmikasta ja kovaa minussa. Ja siten voimme olla hyödyksi ja iloksi toisillemme sekä muillenkoi.

Kuudes kohtaus.

Lassi, Vaaranen ja Anna.

Lassi (tullen esille). Missä Anna viiptyy? Muistot entisestä ajasta ajavat unen silmistäni ja levon sydämmestäni. (Istuikse penkille syvissä ajatuksissa, huomaitsematta muita). Kertomukseni sille rehelliselle nuorukaiselle repii auki ne vielä parantumattomat haavat, — — — voi sinua, epäilevä sydän! mitä suret. Annan tulevaisuus on Jumalassa.

Anna (hoksaen Lassin, karkaa Lassin kaulaan). Ah, isä! tämä herra on Yrjöni!

Lassi (Yrjölle leikitellen). Johan minä äsköin teidät tunsin, vaikken luullut teidän minua enää vanhaksi tuttavaksenne tunnustavan.

Vaaranen (lähestyen). Elä isä, elä ajattele niin pahaa entisestä mökinpojasta. Ei koskaan herras-puku eikä nimi ole saaneet minua unhattamaan onnellista lapsuuteni aikaa, eikä rakastettuja ystäviäni. Nyt muutamme kaikki minun luokseni, ja Anna tulee minun vaimokseni; niin olemme tässä Annan kanssa päättäneet?

Lassi. Päättäneet! voisi kyllä olla hyvä päätös, vaan päättäsin siinä asiassa minäki. — Herramaiselle annoin tyttäreni ja menetin hänen onnensa; tyttäreni tytärtä en antaneikkaan semmoiselle Varénille tahi mikä Varanteri lienekki.

Vaaranen. Vaaranen on nimeni; sitä en ole muuttanut. Suomalaisena pysyy nimi, niinkuin mieski.

Lassi. Sinä olisit siis vapaa tyhmästä herruudesta, joka hyvänki miehen herjaksi saattaa?

Vaaranen. Tyhmä, — niin, tyhmä herruus on tosin monen onnettomuuteen saattanut; mutta totinen sivistys tekee ihmisen ihmiseksi, herran sekä talonpojan yhdenvertaisiksi — meidät kaikki rehellisiksi suomalaisiksi.

Lassi (arvelee hiukan). Rehellinen oli isäsi, rehellisyys välkkyi sinunki silmistä (ilolla ja liikutettuna). Lapseni! teidän yhdistystä olen aavistanut ja toivonut, vaan en kuitenkaan uskonut tuon asian niin nopeasti päättyvän; (paneet kätensä heidän päänsä päälle) no, Jumala suokoon siihen siunauksensa! sillä minä uskon sinua, Yrjö, sanassasi, ettäs vielä olet se sama rehellinen, viaton poika kuin ennen.

Vaaranen (laulaa samalla nuotilla, kuin Suomalaisien kansanlaulujen 1:n vihon N:o 6: "Tuoll' on mun kultani, ain' yhä tuolla" j.n.e.):

Pois oli kultani, pois kotipuolta;

Minulla ei muuta, kuin ikävää ja huolta.
Voi minun kultani, voi minun lintuni,
    Kuin mun jätit näin. :|:

On opinteilläkin valoisa käydä,
Valosampi kultani seutuet nähdä;
Jo löysin kultani, jo löysin kultani!
    Armas silmäsein! :|:

Anna (vastaa samalla nuotilla:)

Jo oli toimeni epäilytiellä;
Hiukan mä kuitenkin oottelin vielä.
Jo tuli kultani, jo tuli armaani,
    Oma sulhoni! :|:

Molemmat:

Nyt näen kumminki sen ilopäivän:
Annani sivullani kulkevan ja käyvän.
Totuus ei raukene, lempi ei kylmene
    Suomen neitojen,
    Suomen nuorison!

Anna (iloissaan). Ei koskaan minulla ole ollut niin iloista päivää kuin tämä, ja minä toivotan jokaiselle nuorelle neitoiselle samaa onnea ja iloa! — — ja jos se vähä viipyisiki, niin odottakaa vaan kärsivällisesti, kyllä se kerran tulee.

(Esirippu putoaa).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KALATYTTÖ: KUVAILUS LAULULLA YHDESSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way

with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties

under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.